

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év március hó 1. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A jogtalan elsajátítás vétsége miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva az Ózdi Városi Bíróság 3.B.86/2009/8. számú ítéletét, illetőleg a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei bíróság, mint másodfokú bíróság 2.Bf.1097/2009/8. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

Az Ózdi Városi Bíróság a 2009. június 8-án kihirdetett 3.B.86/2009/8. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki jogtalan elsajátítás vétségében (Btk. 325. § (1) bek. II. ford.). Ezért őt 200 napi tétel, napi tételenként 2.500 Ft, összesen 500 eFt összegű pénzbüntetésre ítélte. Kötelezte a magánfél részére 2,5 mFt kártérítés és mindenkor törvényes kamata, valamint az adóhatóság felhívására 150 eFt eljárási illeték megfizetésére.

Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2010. március 18-án meghozott 2.Bf.1097/2009/8. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság által megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás lényege a következő.

A terhelt az időközben felszámolás alatt álló B. T. Kft. ügyvezetője volt

- 2003. június 2-ától 2004. december 21-éig,
- 2005. február 10-étől 2006. március 28-áig,
- 2007. augusztus 9-étől 2008. április 30-áig.

2003. június 2-ától folyamatosan kezelte a Kft. pénztárát és felelős volt a Kft. pénzgazdálkodásáért.

2006. április 4-én kelt munkaszerződése szerint a Kft.-nél kereskedelmi vezetőként alkalmazták, továbbra is felelősséggel tartozott a Kft. pénzgazdálkodásáért, és kezelte annak pénztárát.

2006. november 6-án a B. T. Kft.-vel az Ó-i A. Kft. sértett, mint megrendelő vállalkozói szerződést kötött, amit a B. T. Kft. teljesített.

2006. december 21-én a sértett 2,5 mFt vállalkozói díjat átutalt a B. T. Kft. számlájára, majd adminisztrációs hiba miatt 2007. január 23-án ismét átutalta ezt az összeget.

A terhelt legkésőbb 2007 májusában - a mérlegkészítéskor - tudomást szerzett a kétszeri átutalás tényéről. A tévedésből hozzákerült 2,5 mFt-ot azonban a sértett többszöri felszólítására sem fizette vissza, hanem azt mint számlaelőírás nélküli árbevételt a cég felhalmozott tartozásainak fedezésére fordította.

Az irányadó tényálláshoz tartozó, az indokolás más részében lévő ténymegállapítás;

elsőfokú ítélet 5. oldal 2. bekezdés 2. mondata:

Annak ellenére, hogy nem volt a Kft. ügyvezetője, ténylegesen a terhelt intézte a cég pénzügyeit, és rendelkezett a bankszámla felett.

5. oldal 7-8. bekezdés:

Az előlegszámla 2006. december 21-én, a végszámla 2006. december 29-én lett kiállítva, és 2007. január 10-én érkezett a sértetthez. Mindkettőn a Kft. bélyegzője felett a terhelt aláírása szerepel.

6. oldal utolsó bekezdés:

Az előlegszámlát és a végszámlát a terhelt állította ki, ő rendelkezett a Kft. bankszámlájához ténylegesen internet-hozzáférési jogosultsággal.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a terhelt magatartásával megvalósította a Btk. 325. § (1) bekezdés II. fordulataba ütköző jogtalan elsajátítás vétségét.

Kétségtelen, hogy a sértett másodszor tévedésből utalta át a 2,5 mFt-ot, viszont közömbös, hogy tévedését mi okozta. A terhelt állította ki az előleg- és a végszámlát, ő volt jogosult hozzáférni a bankszámlához, legelőször neki kellett észlelni a téves átutalást, ő lett volna jogosult, s egyben kötelezett is a visszautalásra.

Erre 2007. augusztus 9-étől is volt lehetősége, azonban nem tette meg. A visszautalási kötelezettség nem teljesítésével valósította meg a bűncselekményt.

Nincs jelentősége annak, hogy a vád szerinti időben a terhelt a Kft. vezető tisztségviselője volt-e, ugyanis a bűncselekmény elkövetője bárki lehet.

A visszautalást a 2008. február 22-i ügyvédi felszólító levélre sem teljesítette, amikor pedig a Kft. egyedüli ügyvezetője volt, önálló cégjegyzési joggal.

A Btk. 325. § (1) bekezdés II. fordulata szerint büntetendő ugyanis, aki a tévedésből hozzá került dolgot 8 nap alatt nem adja vissza. Ekként ez tiszta mulasztásos bűncselekmény és mindaddig tart, amíg az elkövető a visszaadási kötelezettségének nem tesz eleget.

A másodfokú bíróság a bűnösségre vont jogi következtetéssel és a cselekmény minősítésével maradéktalanul egyetértett.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt, védője útján terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás érdekében.

Indokai szerint törvénysértő a bűnösség megállapítása, mivel nem valósította meg a törvényi tényállást. Nem került ugyanis hozzá a pénz és rendelkezési joga sem volt felette.

Jogtalan elsajátítás bűncselekményének elkövetője viszont kizárólag az a természetes személy lehet, akihez az idegen dolog tévedésből kerül, és ennek folytán azt ténylegesen birtokolja. A pénz átutalása azonban a Kft., mint önálló jogi személy számlájára történt, a beérkezett összeg felett a Kft. ügyvezetése gyakorolt

rendelkezési jogot, az árbevételt nem a terhelt, hanem a Kft. ügyvezetése fordította a cég tartozásai fedezésére.

Hivatkozott a Gt. 111. § (1) bekezdésére, mely szerint a társaság kötelezettségeiért - törvényben meghatározott kivétellel - a tag nem felel.

Az indítvány szerint téves a jogi minősítés is.

A másodfokú bíróság pedig oly mértékben megszegte az indokolási kötelezettséget, hogy határozata felülbírálatra alkalmatlan. Nem indokolta meg ugyanis, hogy miért nem fogadta el a védelem álláspontját, indítványait, nem adott számot arról, hogy a védelmi fellebbezés bármely részében megalapozatlan lenne.

Az indítvány szerint - szemben az elsőfokú bíróság álláspontjával - nem lehet a munkajogi, gazdasági jogi szabályok figyelmen kívül hagyásával a büntetőjogi jogellenesség kérdésében dönten. A sértett Kft. valójában polgári jogi jogviszonyt próbált büntetőeljárásban elbíráltatni, költségtakarékosságból. Ezt támasztja alá, hogy nem kísérelte meg hitelezői igényét érvényesíteni, amit a felszámolóbiztos tanú vallomása is igazolt.

A tényállás nem tisztázott, iratellenes, a megállapított tényállás téves. Az elsőfokú bíróság pedig abból tévesen vont következtetést a bűnösségre. A bizonyítékokat egyoldalúan értékelte. A terhelt ugyanis 2008. február 15-éig volt a Kft. ügyvezetője. A Kft. könyvelője pedig elismerte, hogy 2007 májusában tudomást szerzett a kétszeres átutalásról. Ezt azonban nem jelezte a terheltnek.

A polgári jogi igény megítélése megalapozatlan. A terhelt és a sértett Kft. között ugyanis nem állt fenn jogviszony. Esetében legfeljebb a Ptk. 348. §-a alkalmazható, mely szerint az alkalmazottnak a munkaviszonyával összefüggésben 3. személynek okozott kárért a munkáltató felelős.

A Legfőbb Ügyészség BF.3511/2010. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

Álláspontja szerint a terhelt felelős volt a Kft. pénzgazdálkodásáért, tudott a téves átutalásról. Munkaköréből fakadó jogosultsága és kötelezettsége volt a visszautalás, aminek elmulasztásával a bűncselekményt megvalósította.

A másodfokú bíróság részletes indokát adta annak, hogy miért fogadta el az elsőfokú bíróság értékelő tevékenységét. Az indítványnak a tényállás és bizonyítékok mikénti értékelésével kapcsolatos kifogásai pedig törvényben kizártak.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatában foglaltakkal egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye (Be. 419. § (1) bek., 388. § (2) bek.).

Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására.

Ezzel összhangban felülvizsgálati okot - egyébként a törvényi meghatározásból is kitűnően - valamely konkrét, mérlegelést nem tűrő szabály megsértése képez. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Ezért törvényben kizárt a felülvizsgálat az indítvány abban a részében, ami az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, tényállástól eltérő körülményekre hivatkozott és ezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását.

Az indítvány valójában az indokolási kötelezettség megsértése címen is az eljáró bíróság bizonyítékot mérlegelő tevékenységét, az irányadó tényállást támadta, annak eltérő megállapítását célozta.

A tény- vagy jogkérdéssel összefüggő indokolási kötelezettség kapcsán - felülvizsgálatban - csupán az vizsgálható, hogy az eljáró bíróság a kifogásolt határozatban leellenőrizhető és elégséges módon számot adott-e a tényállás megállapításához vezető, a Be. 78. § (3) bekezdés szerinti értékelő tevékenységéről; nyomon követhető-e értékelő tevékenysége, annak eredménye azonban vitássá nem tehető.

Jelen ügyben ez - a Be. 373. § (1) bekezdés III. pontja által meghatározott körben - a szükséges és elégséges mértékben megtörtént. Az eljáró bíróság tényállást állapított meg, az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető következtetéseit rögzítette, bizonyítékokat számba vette, egyenként és más bizonyítékokkal is részletezve összevetette, számot adott mérlegeléséről és álláspontjáról.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor; a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján pedig ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Az irányadó tényállás alapján azonban nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét megállapította, és a cselekmény minősítése valamint a kiszabott büntetés is törvényes.

A Btk. 325. § (1) bekezdése szerint a jogtalan elsajátítás vétségét követi el, aki a talált idegen dolgot eltulajdonítja, avagy 8 nap alatt a hatóságnak vagy annak, aki elvesztette, nem adja át, úgyszintén aki a véletlenül vagy tévedésből hozzá került idegen dolgot eltulajdonítja vagy 8 nap alatt vissza nem adja.

A törvényi tényállás révén a tulajdonjog védett. A dolog elvesztése vagy véletlenül, illetve tévedésből máshoz kerülése ugyanis csak birtokvesztést jelent. A találó, a véletlenül, vagy tévedésből birtokba kerülő csak birtokot - s nem tulajdonjogot - szerez a dolog felett.

Tévedésből olyan módon kerül az idegen dolog az elkövető birtokába, hogy a dolog felett rendelkezni jogosult nem tudatosan, tévesen juttatta oda, de tévedését nem az elkövető idézi elő. Az elkövető

az idegen dolog hozzákerülésekor jóhiszemű, csak utóbb ismeri fel a dologátadás téves voltát. A jogtalan elsajátítást pedig azáltal valósítja meg, hogy az átruházó - általa utóbb felismert - tévedésének következményeit, létrejött birtokosi helyzetét kihasználja.

Nem a tévedésből hozzá került dolog birtokbavétele, hanem eltulajdonítása (vagy 8 napon belüli vissza nem adása) jogellenes. Az elkövető ugyanis miután felismerte az átruházó tévedését, nyilvánvalóan tudatában van annak, hogy birtokosi helyzete nem a tulajdonos akaratából való. Ehhez képest jogszerű magatartás csak a visszaadás.

Eltulajdonítás a dolognak más vagyoni köréből az elkövető vagyoni körébe vonása, a tulajdonos dolog feletti jogi uralomból való végleges kizárása. Kétségtelenül ilyen az elidegenítés, vagyis tulajdonátruházási szándékkal a dolog másnak adása (így tévedésből kapott pénz 3. személynek kifizetése).

Az irányadó tényállás alapján

- a sértett tévedésből (adminisztrációs hiba miatt) kétszer - 2006. december 21-én és 2007. január 23-án - utalta át a Kft.-nek a vállalkozói díjat;
- legkésőbb 2007 májusában a kétszeri átutalás tényéről a terhelt tudomást szerzett;
- ennek ellenére nem - többszöri felszólítás ellenére sem - történt meg a tévesen átutalt összeg visszaadása, hanem mint a Kft. bevétele, tartozás fedezésére került felhasználásra.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt 2003. év közepétől kezelte a Kft. pénztárát, felelős volt a Kft. pénzgazdálkodásáért, rendelkezett a bankszámla felett, ténylegesen intézte a cég pénzügyeit, akkor is, amikor éppen nem ő volt a cég ügyvezetője. Ezzel összhangban áll, hogy 2006. áprilisi munkaszerződése alapján, mint kereskedelmi vezető továbbra is kezelte a cég pénztárát, és felelősséggel tartozott a cég pénzgazdálkodásáért.

Mindemellett a 2006. december 21-i előlegszámlát, és a 2006. december 29-i végszámlát egyaránt a terhelt bocsátotta ki, mindkettőn az ő aláírása szerepelt.

Következésképpen tisztában volt a sértett tévedésével, és - szemben az indítvány álláspontjával - nemcsak általánosságban felelt a Kft. pénzügyeiért, hanem 2003. közepétől folyamatosan annak konkrét, eseti rendelkezője, végrehajtója is volt. Ehhez képest valójában közömbös, hogy a terhelt a téves átutaláskor éppen milyen

jogviszonyban állt a Kft.-vel, illetve az, hogy a téves átutalás a Kft. számlájára történt.

Ha pedig a terhelt jogosult volt előleg-, és végszámla kibocsátására, akkor nyilvánvalóan ő volt jogosult arra, hogy rendelkezzen a kiszámlázott összeg, tévedésből történt kétszeri megfizetésének visszautalásáról. Ezt azonban nem tette meg.

Az irányadó tényállás alapján az eltulajdonítás - a tévedésből átutalt pénznek a Kft. tartozása fedezésére való felhasználásával - bekövetkezett, így a Btk. 325. § (1) bekezdésének II. fordulata szerinti jogtalan elsajátítás vétsége megvalósult.

A jogtalan elsajátítás bűncselekményének elkövetője bárki lehet, amint arra az eljáró bíróság helyesen utalt. Az irányadó tényállás azt is rögzíti, hogy nemcsak 2006 márciusáig, hanem 2007 augusztusától újból a terhelt volt a Kft. ügyvezetője. Visszautalásra pedig ezután sem került sor.

Az indítványnak a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 111. § (1) bekezdésére hivatkozó álláspontja kapcsán rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy a Kft. tagnak a cég kötelezettségeiért való felelőssége kizárására vonatkozó rendelkezés nyilvánvalóan nem ad felmentést a cég szerződésen kívüli viszonyai körében a Kft. tisztségviselője, alkalmazottja számára. A tévedésből átutalt összeg esetében - értelemszerűen - nem szerződéses kapcsolatról van szó, az a jogosan, egyszer már megkapott vállalkozói díj háttérét képezi.

A Be. 416. § (5) bekezdése alapján a polgári jogi igény kérdésében hozott rendelkezés önmagában a Be. szerinti felülvizsgálat tárgyát nem képezheti. Annak megállapított összege ugyanakkor megfelel az egyébként nem vitatottan tévesen átutalt összegnek.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy

*a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek
fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.*

Budapest, 2011. március 1.

*Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

*bírósági tisztviselő
N-né TH*